

Szerb Köztársaság,
Oktatási, Tudományügyi és Technológiai Fejlesztési Minisztérium,
Belgrád

Újvidéki Egyetem BTK,
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék,
Újvidék

KÖZTÁRSASÁGI ANYANYELVI VERSENY

2018/2019.

5. osztály

A tanuló kódja: _____

Pontszám: _____

UTASÍTÁS A TESZT MEGOLDÁSÁHOZ

Az anyanyelvi versenyre készült teszt összesen húsz feladatot tartalmaz, megoldásukra 120 perc áll rendelkezésedre. A feladatlagra írd fel a kódodat, majd figyelmesen olvasd végig a feladatokat! A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg. Ne feledd, hogy végleges válaszaidat golyóstollal kell beírnod, mivel a ceruzával írt megoldásokat a javító tanár nem értékelheti. De ügyelj arra is, hogy munkád áttekinthető, igényes külsejű legyen! Ha előbb befejezted a munkát, nézd át újra a megoldásokat, és csendben hagyd el a tantermet!

Sok sikert kívánunk!

Javította: _____

5. osztály

Mikor Erdélyben jártam, az egyik templomban láttam egy szép, festett címert. A címer koronás kígyót ábrázolt. A kígyó aranyalmát tart a szájában.

– Atyámfia – mondom a mellettem álló székelynek –, micsoda címer ez?

– A Bethlen grófoké – felelte a székely.

– Nem tudná-e megmondani, hogy a címeren mit jelent az a kígyó?

– De meg. Azt beszélnek erről nálunk, hogy még a régi világban, talán még Szent István király idejében, egy nagy kígyó élt itt a vadonban. Irdatlan nagy kígyó volt. Ki-kirontott az erdőből és hol egy juhot, hogy egy borjút, hogy egy gyermeket elragadott. Hogy ilyen nagy veszedelmeket okozott, senki se mert ezen a tájon járni. A falvakból kihurcolkodott a nép. Az utakat benőtte a gyep.

Hanem a kígyó elment a lakosság után, s a király városa mellett egy barlangba költözködött. Hát a király kidoboltatja:

– Emberek, aki megküzd a kígyóval, holtig való nagy gazdagság lesz a jutalma!

Hanem a kígyó átkozott erős fenevad volt. Aki egyszer bement az erdőbe hozzá, az többé nem került vissza soha.

Végre előállt egy Bethlen nevű székely favágó és azt monda a királynak:

– Felséges királyom, én megküzdök a kígyóval...

(Gárdonyi Géza: A kígyós címer)

1. **Olvasd el** a szöveget, majd **válaszolj** a következő kérdésekre!

a) **Mikor** élt Erdélyben a nagy kígyó?

b) **Kiről vagy miről** szól a történet? **Karikázd be!**

▪ a székelyről,

▪ a kígyóról,

▪ a Bethlen nevű favágóról,

▪ az erdélyi népről.

2. **Határozd meg a beszélő szándéka** szerint az alábbi **mondatok fajtáját!** A megoldást **írd** a vonalra!

a) Emberek, aki megküzd a kígyóval, holtig való nagy gazdagság lesz a jutalma! _____

b) Nem tudná-e megmondani, hogy a címeren mit jelent az a kígyó? _____

3. **Karikázd be** az alábbi mondatokban a **zárójelben feltüntetett szót!**

- a) Felséges királyom, én megküzdök a kígyóval... (**melléknév**)
- b) Aki tegnap bement az erdőbe hozzá, az nem került vissza. (**tagadószó**)
- c) Az utakat benőtte a gyepp. (**névelő**)
- d) Irdatlan nagy kígyó volt. (**főnév**)

4. **Elemezd mondattanilag** a következő mondatot!

- a) Jelöld a mondatrészeket **aláhúzással és betűjelzéssel!**

A kígyó aranyalmát tart a szájában.

- b) **Karikázd be** a helyes választ!

A mondatban igei / névszói állítmány szerepel.

5. Olvasd el Plankton viccét! Milyen mássalhangzó-változás figyelhető meg az **egészség** szóban? **Írd a vonalra! Zárójelben jelöld**, hogy a leírt hang helyett mit ejtünk!

Mássalhangzó-változás: _____

6. **Alkoss összetett szavakat** a megadott szavak segítségével! **Minden szót** csak **egyszer** használhatsz fel!

lövés, fény, kanál, domb, sugár, tag, fa, család, vidék, bak

7. **Elemezd** a szavakat **szerkezetük** szerint! **Határold el a szóelemeket** függőleges vonallal, **minősítsd őket** a följük írt számjegyekkel! (szótó=1, képző=2, jel=3, rag=4)

juthatunk

ezreket

szeretettel

napjában

8. **Egészítsd ki** a mondatokat a **tart** ige **jelen idejű** változataival!

- a) _____ magad a megbeszéltekhez?
- b) _____ be a szabályt!
- c) Már egy ideje a kezében _____ az összes lapot.
- d) Milyen jól _____ magát a szomszéd néni!

9. **Alkoss mondatokat** az alábbi melléknevekkel úgy, hogy a mondatrészek mindegyike a megadott szóval **azonos hangrendű** legyen!

- a) kezelhetetlen

- b) oktalan

10. Milyen **mássalhangzó-változás** következik be az alábbi szavakban? **Írd** a vonalra!

- a) futball _____
- b) bolondság _____
- c) nézd meg _____
- d) azzal _____

11. **Karikázd be a jelen idejű, felszólító módú** igéket a meserészletben!

– No, most már szegény ember hallgass rám! Mikor a medve estefelé idejön, én megbúvok a bokorban, s kürtölök, ahogy a vadászok szoktak. Akkor a medve azt kérdi: mi ez? Te azt mondjad: vadászok jönnek. Erre a medve majd megjed.

12. **Hosszú vagy rövid? Jelöld X-szel a helyes választ!**

	hosszú	rövid		hosszú	rövid
b__jik (u/ú)			szó__ő (l/l)		
vá__ik (l/l)			k__ván (i/i)		
s__g (u/ú)			ku__ancs (l/l)		
metaf__ra (o/ó)			d__csér (i/i)		
ú__ító (j/jj)			mege__ezik (gy/ggy)		

13. A felsorolt szavak közül **karikázd be** azokat, amelyekben **hosszú, egyjegyű mássalhangzó** van!

hattyú, egyedül, gallér, bosszú, lassú, asztal, lappang, hosszú, meggy, álldogál

14. **Toldalékold -val/-vel** raggal a következő szavakat! A megoldásokat **írd** a vonalra!

a) gally + -val = _____

d) bot + -val = _____

b) terv + -vel = _____

e) vádlott + -val = _____

c) ész + -vel = _____

15. Melyik szó **nem illik** a többi közé? **Karikázd be!** Figyelj a **magán- és mássalhangzókra!**

a) labda, autó, országút, repülő, szoba

b) pocak, dal, tiszt, zab, gyurma

16. **Olvasd el** a képhez kapcsolódó szöveget, majd **oldd meg** a feladatokat!

- a) Mely **szólásunkat** figurázza ki a fenti szöveg? **Írd át** a mondatot úgy, hogy **tartalmazza a szólást!**

- b) **Írd** a vonalra a szólás **jelentését!** _____

17. **Karikázd be** a megadott szavak **rokon értelmű párját!**

- a) *bánatos*: fáradt, vidám, szomorú, ügyetlen
- b) *fürge*: fut, gyors, lassú, lomha
- c) *rohan*: szalad, sétál, megy, üget
- d) *bámulatos*: szép, csúnya, rendes, csodálatos
- e) *andalog*: elfut, gyorsan megy, siet, lassan megy

18. Egy figyelmetlen gyerkőc fogalmazásában **tíz helyesírási hiba** található. Keresd meg ezeket, **karikázd be, és írd le** helyesen!

Vasárnap a szüleimmel el mentünk az állatkertbe. Először a majmokat néztük meg. Nagyon mulatságosan játszottak. Kértem a szüleimet, aggyunk nekik banánt, de nem engették meg, mert az állatok etetése tilos. Megse simogathattam őket. Nem értem, miért, mikor a kutyámat megszabad simogatni. Ezután a tigrisekhez menttünk. Mérgesen rá mordultak mindenkire. Biztosan rossz volt nekik a ketrecben, de azt már nem is mertem szóba hozni, hogy szabadícsuk ki őket. Otthon sokat gondoltam a rabságban szenvedő állatokra.

Javítás: _____

5. osztály

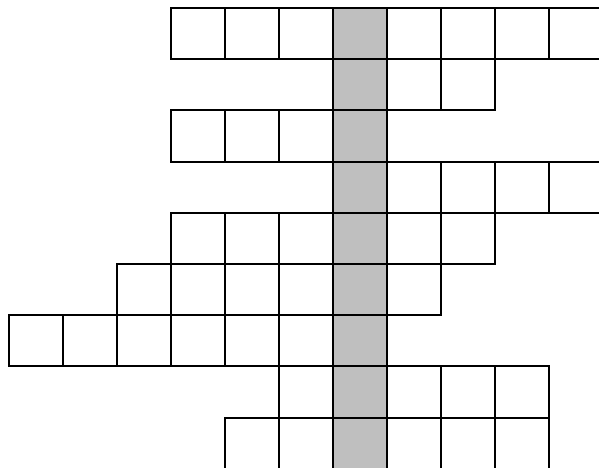
19. Játssz el a **dér, derek, deres, derék** szavainkkal! **Egészítsd ki** az alábbi mondatokat e szavak valamelyikével!

- Hideg éjjelen a szilvát megcsípi a _____.
- Késő ősze járt, cinkék, _____, hideg napsugarak laktak a fehér nyírfákon. (Gárdonyi Géza)
- Hát itt hagytál minket, sok _____ cselédet, / Kik, mint gyermekünket, úgy szerettünk téged? (Arany János)
- Valahol a messzeségben feltűnt egy _____ szakállú öregember.

20. **Oldd meg** a keresztrejtvényt! A szavakban és a megoldásban is megjelenik a **-j vagy -ly!**

- A jósnak ilyen gömbje van.
- Ha túl sokan beszélnek, akkor ezt hallod.
- Ragadozó madár.
- A boszorkány ilyen erővel rendelkezik.
- Uralkodó, trónja van.
- Az apály ellentéte.
- Madár, a fákat kopogtatja.
- Gyerekek apró játékszere, üvegből is lehet.
- Ha öröm ér, ez látható az arcodon.

A megfejtés: _____

JAVÍTÁSI KULCS AZ 5. OSZTÁLYOS TESZTHEZ
(2019. évi köztársasági anyanyelvi verseny)

1. a) (Azt beszélik,) a régi világban, talán még Szent István király idejében élt a nagy kígyó.
b) a kígyóról (2x0,5=1)
2. a) felkiáltó mondat
b) kérdő mondat (2x0,5=1)
3. a) felséges, b) nem, c) az, a, d) kígyó (4x0,25=1)
4. a) A kígyó aranyalmát tart a szájában.
hH
b) Igei állítmány (2x0,5=1)
5. Írásban nem jelölt teljes hasonulás (sz>s) (1)
6. baklövés, családtag, dombvidék, fakanál, fénysugár (5x0,2=1)
7. 1 2 4 . 1 3 4. 1 2 4. 1 3 4
jut | hat | unk, ezr | (e)k | et, szeret | (e)t | tel, nap | já | ban. (4x0,25=1)
8. a) tartod, b) tartsd, c) tartja, d) tartja (4x0,25=1)
9. a) Kezelhetetlen gyerekek érkeztek Pestre.
b) Az oktalan állat gondtalan.
(Bármely helyes megoldás elfogadható.) (2x0,5=1)
10. a) (zöngésségi) részleges hasonulás (zöngésülés) + rövidülés (ll>l)
b) összeolvadás
c) kiesés
d) (írásban jelölt) teljes hasonulás (5x0,20=1)
11. hallgass, mondjad (2x0,5=1)

12.

	hosszú	rövid		hosszú	rövid
b__jik (u/ú)	X		szó__ő (l/ll)		X
vá__ik (l/ll)		X	k__ván (i/í)	X	
s__g (u/ú)	X		ku__ancs (l/ll)	X	
metaf__ra (o/ó)		X	d__csér (i/í)		X
ú__ító (j/jj)		X	mege__ezik (gy/ggy)		X

(10x0,1=1)

13. álldogál, gallér, lappang, lassú (4x0,25=1)

14. a) gallyal, b) tervvel, c) ésszel, d) bottal, e) vádlottal (5x0,2=1)

15. a) repülő, b) tiszt (2x0,5=1)

16. a) Már megint én húztam a rövidebbet.
b) Rosszabbul jártam másnál. Bármely hasonló jellegű válasz elfogadható. (2x0,5=1)

17. a) szomorú, b) gyors, c) szalad d) csodálatos, e) lassan megy (5x0,2=1)

18. elmentünk, néztük meg, játszottak, adjunk, (nem) engedték (meg), meg se, meg szabad,
mentünk, ráfordultak, szabadítsuk (10x0,1=1)

19. a) dér, b) derek, c) derék, d) deres (4x0,25=1)

20. A megfejtés: SZABÁLYOS. (10x0,1=1)

K	R	I	S	T	Á	L	Y
			Z	A	J		
H	É	J	A				
			B	Ú	B	Á	J
	K	I	R	Á	L	Y	
	D	A	G	Á	L	Y	
H	A	R	K	Á	L	Y	
			G	O	L	Y	Ó
		M	O	S	O	L	Y